

TUFAN*

Çev. Şaban KARASAKAL **

Öz

İnsanlık tarihinde kutsal kitaplara ve birçok efsaneye göre, Allah tarafından bir kavmi/milleti cezalandırmak amacıyla gönderildiğine inanılan büyük felakete tufan denilmektedir. Tufanın detayları, değişik kültürlerde farklılıklar arz etmekle beraber, en çok bilinen şekli Nûh tufanıdır. Nûh (as) ve tufan kıssası ile ilgili, içerisine israiliyât karışan ve Siyer ve Tefsir kitaplarımıza da giren esâtîr cinsinden bilgiler, asırlar içerisinde çokça rivayet edilmiştir. Bu bilgiler genellikle, 'Nûh (as) zamanında meydana gelen tufan, umumi/genel midir? Yahut belirli bir mıntıkada/yerel mi meydana gelmiştir? Bu mıntika neresidir? Gemi nasıldır ve kimler binmiştir? Nûh (as) ve kavmi nerede yaşamıştır?' gibi sorular ve bunlara verilen cevaplar etrafında şekillenmektedir.

Nûh (as) ve tufan kıssası ile alakalı olarak zikrettiğimiz soruların cevaplarından oluşan bu çalışmamız, Cudi dağı eteklerinde yaşamış Seyyid Feyzullah Fındîkî'nin *Levâmi'ul-Cevâhir bi-İsnâ Âşere Fennen Yücâhir* isimli eserinin ilgili kısmının çevirisidir.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, Nûh (as), Tufan, Cudi,

FLOOD

The big calamity that believed to be sent by Allah to a nation in order to punish them, according to Holy Scriptures and many myths during history of humanbeing, is named as tufan (=flood). The details of this flood varies from culture to other, however, the best known is that of Noah. The mythological kind knowledges concerned with Noah (pbuh) and flood, that is involved in İsrailiyat and took place in Siyer and Tefsir books have been narrated for centuries. These knowledges, generally, focus on replies about questions like "Was the flood happened at the time of Noah (pbuh) general in whole World? Or did it happen in a region/was local? Where is this region? How was the vessel and who boarded it? Where did Noah and his people live?"

This study which consists of replies to mentioned questions related to Noah (pbuh) and flood story, is a translation of related part from the book "Levami'ul-Cevahir bi-İsna Aşere Fennen Yucahir" by Seyyid Feyzullah Findiki who lived at the slopes of Cudi mountain.

Keywords: Quran, Noah (pbuh), Flood, Cudi.

Sual: "Hz. Nuh (as) zamanındaki tufan, bütün dünyayı kapsamış mıdır? Yoksa belirli bir bölgeyi mi etkilemiştir? Bu mıntika neresidir? Nuh (as)'ın kavmi nerede yaşamıştır?"

Cevap: Tufanla Allah'ın nebisi Nuh(as) zamanında meydana gelen, yeryüzündeki bütün kâfirlerin boğulduğu, ve yeryüzünde Nuh(as), ailesi ve O'na inananlardan başka kimsenin kalmadığı taşkın kastedilmektedir. Kur'ân-ı Kerîm

* Bu tercüme'nin orijinal metni, Seyid Feyzullah Fındîki, *Levâmi'ul-Cevâhir bi İsnâ Aşere Fennen Yücâhir*, ys., 1992/1417 isimli eserin II. cildi 426-431. varaklar arasında, الطوفان / TUFAN başlığı ile geçmektedir. Metnin orijinali çevirinin sonunda verilmiştir. Bu el yazma eser bize müellifimizin, halen Şırnak-Silopi'de imam-hatiplik vazifesine devam eden büyük oğlu Abdulkadir Erzen tarafından verilmiştir. Metinde geçen bir takım kavramların açıklaması ve âyet numaraları dipnot şeklinde tarafımızdan ilave edilmiştir. Müellifimiz Seyyid Feyzullah Fındîkî'yi ilim dünyasına tanıtmaya talebimize olumlu cevap veren ve el yazma nüshayı incelememiz için veren Abdulkadir Erzen hocamıza bir kez daha teşekkürü borç bilirim.

** Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, skarasakal@hotmail.com.tr

tufan hadisesine Hûd sûresinde, Hz. Nuh (as) ve tufan esnasında O'nun mü'minlerle bindiği gemiyi yapmasından bahsederek şöyle işaret etmiştir:

”حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۖ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُرسِيهَا إِنَّ رَبِّي لَعَفُورٌ رَحِيمٌ وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ...“

”Nihâyet emrimiz gelip de tandır kaynayınca (iş ciddileşip sular kaynamağa başlayınca, Nûh'a) dedik ki: "Her şeyden ikişer çifti ve aleyhlerinde hüküm verdiklerimiz hâric olmak üzere aileni ve inananları gemiye al!" Zaten onunla beraber inanan pek azdı. Nuh: Haydi, gemiye binin, dedi. Onun akıp gitmesi de durması da Allâh'ın adıyladır. Rabbim, elbette bağışlayandır, esirgeyendir! Gemi, onları dağlar gibi dalga(lar) arasından geçirirken...“¹

Kur'ân-ı Kerîm bu hadiseye ayrıca Kamer sûresinde de şöyle işaret etmektedir.

”فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ وَحَمَلْنَا عَلَىٰ ذَاتِ الْأَوَاحِ وَدُسِّرَ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ۖ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ“

”Biz de boşalan bir su ile göğün kapılarını açtık. Yeri kaynaklar halinde fışkırttık, (göğün ve yerin) su(ları) takdir edilmiş bir işin olması için birleşti. Nûh'u da tahtalar ve çiviler(le yapılmış gemi) üzerinde taşıdık. (Kendisine karşı) Nankörlük edilen(kulumuz)a (bizden) bir mükâfât olmak üzere (gemi), gözetimimiz altında akıp gidiyordu. Bu gemiyi bir ibret olarak bıraktık, ibret alan yok mudur?“²

Tufan'ın Irak bölgesinde olan ve Kürdistan sınırlarında son bulan Keldânîlerin beldesinde meydana geldiği rivayet edilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'de “...وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ.../ (Gemi) Cudi'ye oturdu...“³ âyetinde zikredilen Cudi dağı, ki – Nuh'un gemisi onun üzerine oturmuştur-, Cezire şehirlerinden Diyarbakır'daki Kürdistan'dadır. Cudi dağı ile Ceziretü İbn Ömer arasında, kuzeydoğu tarafında, yaklaşık 30 km. mesafe bulunmaktadır. Cudi dağı silsilesi Ermenistan dağlarına kadar uzanır. Bazıları, bu görüşe göre tufanın hususi olduğu kanaatindedir.

Ancak *Mevsûatü'l-Arabiyyeti'l-Müeyssera* isimli eserde⁴ tufanın, bütün yeryüzünü kaplayan, nesilleri ve ekinleri helak eden, fesadın yayıldığı dünyaya bir ceza olarak gelen bir sel olduğu söylenmektedir. Taşkından Nuh (as), O'na

¹ Hûd, 11/40-42.

² Kamer, 54/11-15.

³ Hûd, 11/44.

⁴ Müellifimizin cilt ve sayfa numarasını vermediği Muhammed Şakir Garbal'ın *el-Mevsûatü'l-Arabiyye el-Müeyssere* isimli eseri, Mısır'da Cumhurbaşkanı Cemal Abdunnasır'ın onayıyla başkanlığını Muhammet Şakir Garbal'ın yaptığı bir heyet tarafından hazırlanmış 2000 sayfa gibi geniş bir eserdir. İlk baskısı 1965 yılında Kahire'de Müessesetü Dar'üş-Şaab ve Müessesetü'l-Fraklin'de basılmış 2001 ve 2009 yıllarında 2. ve 3. baskıları yapılmıştır. Mısır'da son yüz yılın en büyük kültür çalışmalarından sayılmaktadır. Alanında uzman birçok bilim adamı projeye katkı sağlamıştır. Arapça Elif-Ba tertibinde olup kitabın son kısmında açıklamalar, resimler ve haritalar bulunmaktadır. (ŞK.)

inananlar ve O'nunla birlikte gemiye binen canlılar ve özel bir karışım olan yiyeceklerden başka kurtulan olmamıştır.

İlim ehlinin çoğunluğuna göre -Allah Teâla'nın Nuh (as) ve O'na inananları koruduğu-, tufan, geneldir ve inkârcıların tamamını helak etmiştir.

Müfessirlerin bazısına göre: "Âyetlerin zahiri, karînelerin işaretiyle, tufanın Nuh (as) zamanında yeryüzünün tamamında olmadığına, tufanın sadece Nuh(as)'un kavmi üzerinde gerçekleştiğine, kavminin tamamını helak edip, sadece Nuh(as)'un neslinden başka kimseyi bırakmadığına" delalet etmektedir.

Bu durum, tufanın yeryüzünün tamamında değil, düz arazileriyle, dağlarıyla Nuh'un kavminin yaşadığı bölgede olmasını gerektirir. Ancak insanlığın tekvin dönemine yakın olması ve üzerinde beşerin bulunmasından dolayı, kuru arazi o zamanda azdır. Zira jeologlar: "yeryüzünün güneşten ayrıldığı zaman ateşten bir küre olduğunu, sonra su küreye dönüştüğünü, daha sonra da tedrici bir şekilde kuru toprağın oluştuğunu" söylemektedirler.

Allah Teâlâ'nın:

" وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا " / *Nûh dedi ki: "Rabbim, yeryüzünde kâfirlerden tek kişi bırakma"*⁵ sözü,

Allah'ın Hz. Nûh'un diliyle "...لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ..." / (*Nûh*): "*Bugün, Allâh'ın emrinden koruyacak hiçbir şey yoktur, ancak O'nun acıdığı (kurtulur).*" dedi.⁶ sözü ve

" وَجَعَلْنَا دُرِّيَّتَهُ هُمْ الْبَاقِينَ " / *Yalnız onun zürriyetini kalıcılar yaptık (onlardan başka hepsini helâk ettik).*⁷ âyetleri tufanın umumi olması görüşünü tercih ettirmiştir.

İmam Muhammed Abduh'tan, tufanın umumiliği hakkında görüş istendi. O da şöyle cevap verdi: "Yeryüzünün tabakaları (oluşumu) hakkında bilginler ve din müntesipleri ile arasında tartışma bulunmaktadır. Din müntesiplerinin söylediği ve teorisyenlerin birçoğunun da katıldığı görüş, tufanın umumi olmasıdır. Dağların zirvelerinde taşlaşmış balıkların ve sedeflerin bulunmasını buna delil getirirler. Çünkü bunlar sadece denizlerde oluşur. Bunların dağların yükseklerinde bulunması, suyun defalarca zirvelere ulaştığına delâlet eder. Bunların buralarda görülmesi ancak tufanın umumiliği ile mümkündür.

Sonraki dönem teorisyenlerin çoğunluğu, tufanın umumi olmadığını iddia etmektedirler: Bir müslümanın âyet-i kerimeler ve senedi sahih hadis-i şerifleri sırf te'vîl ihtimali ile tufanın umumiliğini inkâr etmesi caiz olmaz. Ancak te'vile yönelmek zahirin kastedilmediğini, kesin bir dille ifade eden akli delillerle caiz olur. Tufanın umumi olduğu sonucuna ulaşabilmek için uzun araştırmalara, büyük

⁵ Nûh, 71/26.

⁶ Hûd, 11/43. *Levâmi'ul-Cevâhir*'de sehven, bu âyetin sonunda رَبِّي ilavesi yapılmıştır.

⁷ Sâffât, 37/77.

çabalara, yeryüzü tabakaları ve bunların muhtevası ile ilgili aklî-naklî bilgiyi temel alan birçok ilme ihtiyaç vardır. Her kim bu hususta kesin bir bilgi olmaksızın, sırf kendi görüşü ile konuşursa o, sözü dinlenilmeyecek bir çılgındır.”

Seyyid Muhammed Reşid Rıza, Muhammed Abduh’un görüşüne şöyle bir açıklama getirmiştir: “Bu görüşün özü şudur: Âyet ve hadislerin zahirine göre tufan, yeryüzünde kendilerinden başkası olmayan Hz. Nuh (as)’un kavmini kapsamıştı. Bunu böyle kabul etmek gerekmektedir. Tufanın yeryüzünün tamamında olması gerekmez. Çünkü Hz. Nuh (as)’un kavminin yeryüzünün tamamında yaşadığına dair elimizde bir delil bulunmamaktadır.

Dağların tepelerinde birtakım taşlaşmış hayvan fosillerinin ve incilerin varlığı, bunların bütün yeryüzünü kapsamış olan tufanın neticesi olarak orada olduklarını göstermez.⁸ Bilakis akla yakın olan görüş, dağların ve diğer toprak parçalarının suda oluşmasının neticelerindedir. Çünkü suların sayılı günlerde dağların yükseklerine ulaşması, zikredilenlerin oluşması için yeterli değildir.”

Daha sonra Seyyid Reşid Rıza bu görüşüne: “bu tür konular, Kur’ân-ı Kerîm’in maksatlarından değildir. Bundan dolayı Kur’ân onları kesin bir nas ile açıklamamıştır. Bu sebeple bizler âyetlerin zahirinin delaletiyle yetineceğiz. Bu konuları kesin bir dini inanç olarak kabul etmeyeceğiz.” şeklinde bir ilavede de bulunmuştur.

Bununla birlikte şu mülahazada bulunmamız da gerekir ki, tufan kıssası, kendisine birçok esâtîrin⁹ karıştığı bir kıssadır. Bu esâtîrin büyük kısmı, Yahudi’lerin asırlar boyunca tefsir ve siyer kitaplarına karıştırdıkları isrâiliyattır. Bu bilgilere ihtiyatlı yaklaşmak gerekir. Allah en doğru yola iletendir.

TUFANIN KISIMLARI

Tufan umumi ve hususi olmak üzere iki kısımdır.

⁸ 2013 Ramazan ayında Bolu’da bir müze gezimizde çektiğimiz fotoğrafları bu hususu desteklemesi için dipnota eklemek istiyorum. Fotoğraflar, Bolu-Seben ilçesinden 3000 m. yüksekliğindeki dağlardan getirilen kaya parçaları arasında fosilleşmiş olarak bulunan balıkların resmidir. Bu fotoğraflarla ilgili olarak bize yardımcı olan Bolu Milli Parklar Md. Sezgin Akay beye ve fotoğrafları çeken Mustafa Karasakal’a teşekkürü bir borç bilirim.(Ş.K.)

⁹ Esâtîr: Önceki zamanlara ait uydurma hikâyeler, masallar, mitoloji. Bkz. Yeğîn, Abdullah, *Yeni Lügat*, Yeni Asya Yay., İstanbul 1975.

Bu tabakalar Cevherî Tantavî'nin Tefsirinde söylediği gibi, yeryüzü kendisine has özellikleri olan umumi yirmi altı tabakadan oluşmuş¹⁰ altı asırda meydana gelmiştir. Bu asırlar da yüz milyonlarca seneye ulaşır ve şöyle isimlendirilir: a- el-Asru'l-Aslî (Başlangıç asrı) b- el-Asru'l-İntikâlî(İntikal dönemi) c- el-Asru's-Sânevî (İkinci dönem) d- el-Asru's-Sâlisî (Üçüncü dönem) e- el-Asru't-Tûfânî (Tufan asrı) f- el-Asru'l-Lâhiku li't-Tûfan (Tufanı takip eden dönem) ya da el-Asru'l-Hâlî (Şimdiki dönem). Bu altı asırdan her bir asırda yeryüzünün değişik tabakaları oluşmuştur. Bunlardan bizi ilgilendiren, tufan asrıdır.

Çağdaş âlimler, “yeryüzünün merkezinde ve kutuplarında ani, büyük bir değişiklik olduğunu ve bunun ardından da suların fişkıarak yeryüzünü aniden kapladığını söylemektedirler. Bu tufanda birçok hayvan ölmüş, bir kısmı da boğulmaktan kurtulup dağların yükseklerindeki çatlaklara ve mağaralara sığınmıştır. Buralarda da ya açlıktan birbirlerini parçalayarak ya da fişkiran suların arasında boğularak helak olmuşlardır.

Bilim adamları, bu felaketin oluşmasından önce yaşayan vahşi ve yırtıcı hayvanlara ait bol miktarda kemik barındıran mağaraların çoğunu keşfetmişlerdir.

Önemsediğimiz bu görüş bize, sıcaklığın kutup bölgelerinde aniden nasıl düştüğünü ve tufanın genel korkunç bir felaket olup, yeryüzünü değiştirdiğini, hararetin azalmasıyla birçok hayvan türünün istisnasız hep birlikte yok olduğunu, suların mecrası/yataklarını aniden değiştirip, nasıl kurak yerlere kuvvetlice aktığını ve kayaların tepelerinin parçalayıp, ormanlardaki ağaçları kökünden söktüğünü, dağların düzenini değiştirdiğini ve jeoloji ilminde الطبقات الطوفانية/tufan asrı isminin verildiği dönemde, yeni bir dağ şeklinin ortaya çıktığını ifade etmektedir. Tufan asrında, kutuplar da oluşmaya başlamıştır.

Bu durum yeryüzünün hararetindeki büyük zıtlıklara delalet eder. Söz konusu zıtlık, yavaş yavaş değil, birdenbire meydana gelmiştir. Jeoloji bilginleri az sayıdaki kalıntılardan bu görüşü ortaya koymuşlardır. Ayrıca Kuzey buz denizinin ortalarında keşfettikleri büyük mamutlardan hareketle, çok şiddetli soğğun ansızın şaşkırtıcı bir şekilde ortaya çıktığına, şiddetli soğğun mamutları, göçe imkân vermeden önce telef ettiğine hükmetmişlerdir.

Yeryüzü durulduğu zaman, altıncı asır olan asru'l-hâlî(günümüz dönemi) başlamıştır. Bu dönemde kuraklık oluşmuş ve havada oksijen artmıştır. Güneş hayat veren ışınlarını göndermiş ve bitkiler olgunlaşmış, hayvanlar zuhur etmiş, bundan sonra da insan ortaya çıkmıştır.

¹⁰ Müellifimizin, yeryüzü tabakaların sayısına dair kaynaklardan naklettiği bilgiler, Jeoloji ve coğrafya biliminin bugünkü verilerine uymamaktadır. Yeryüzü, kendi aralarında bir takım alt sınıflara da ayrılmakla birlikte, en temel sınıflama ile çekirdek, manto ve kabuk şeklinde üç kısma ayrılmaktadır. Geniş bilgi için bkz. Ketin, İhsan, *Genel Jeoloji Yer Bilimlerine Giriş*, İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası, İstanbul 1977, I/107-113; Dayan, Ergün, “Yer ve Yer'e Ait Temel Bilgiler” *Genel Fizikî Coğrafya* (Ed. Cemalettin Şahin), Gündüz Yay. Ankara 2010, s.1-2.

Şu anda kimse “Günümüz devrinden” önce yani söz konusu tufandan önce insanın olup olmadığını bilmemektedir. Ancak insanın olduğuna işaret eden birçok kalıntılar bulunmuştur. İşte bu umumi tufandır.

HUSUSİ TUFAN: Kur’ân-ı Kerîm’de ve diğer semavi kitaplarda zikredilen hususi tufana gelince şöyle zikrederim: Semavi kitaplarda zikredilen tufan hakkında, jeoloji bilginlerinin bildiği tek şey şudur: Onlar Karadeniz’den Kuzey okyanusa kadar uzanan büyük bir deniz olduğunu keşfettiler. Hazar denizi, Azak denizi ve Rusya’da bulunan birçok göl bu denizin kalıntılarıdır.

Kafkas dağları yükselince, (ovalarında ve çöllerinde bulunan tuzlu) suların bir kısmı kuzey okyanuslara aktı. Bir kısmı da Hint okyanusuna karıştı. İki nehir arasında bulunan beldeler ve İbrânî milletinin atalarının yaşadığı diğer beldelerin tamamı, sular altında kaldı. Bu hadise, bu topraklarda yaşayan toplulukların geleneklerinde korundu.

HİNT İNANCINDA GEMİNİN YAPIMI

Brahma’nın balık suretine dönüştüğü makamda ki Hind kutsal metinlerinde: “(Brahma’nın) Fayfasuvata isimli padişaha gelerek ‘dünyanın yok olma zamanı yaklaştı. Kısa bir müddet sonra yeryüzünde bütün canlılar yok olacak. Kendine (bütün bitkilerin çekirdeklerinden/tohumlarından yanına al) sığınacağın bir gemi yap. Beni bekle, geleceğim (sözümde duracağım). Beni başımdaki boynuzumdan tanırsın’ dediği yazılıdır.

Sadık padişah Brahma’nın sözüne uydu ve bir gemi yaptı. Gemi yapıp sağlam bir bağla güçlendirdikten sonra içine girdi. Gemi kasırgaların ortasında senelerce karanlıkta kaldı. Sonunda Himalaya dağlarının tepesine oturdu” şeklinde bir görüş bildirilmektedir.¹¹

İşte günümüz jeoloji bilginlerinin ve din âlimlerinin bildikleri hususlar bunlardır.

İşte sen de bu anlattıklarımızdan, tarihten önce olan umumi tufanı, İsrail oğullarının iki nehir arasındaki, geçmişlerinden duydukları tufanı ve şu anki Avrupa kıtasında arkasında göller bırakan büyük denizi ve Brahma rahibesi’nin tufan hakkındaki görüşlerini öğrenmiş oldun.

Fakat şunu bil ki; ben bu görüşleri Kur’ân-ı Kerîm’i tefsir etmek için yazmadım. Ancak bu meseleyi bütün boyutlarıyla kuşatıp, ilme âşık olasın. Allah’ın yaratmasındaki harikuladeliğini araştır. Bu dünyanın geçirdiği dönüşümleri ve harikuladeliğini araştır. Yeryüzünün nasıl oluştuğuna, kutupların ekvatora nasıl benzediğine ki oralarda bir zamanlar kutuplarda şu an benzeri

¹¹ Hind inancına göre tufanın ayrıntıları için bkz. Wendy, Doniger O’Flaherty, *Hindu Mitolojisi*, (Çev: Kudret Emiroğlu), İmge Yay., İstanbul 1996, s. 153-156; P. T. Raju, *Asya Dinleri*, (Çev: Abdullah Davutoğlu), İnkılap Yay., İstanbul 2002, s. 71.

olmayan, belki de eskiden sırtında yüzlerce insanı taşıyan fillere çok benzeyen büyük fillerin yaşayıp sonra aniden soğğun bastırmasıyla oracıkta öldüğüne, günümüzde onların korkunç güçlerinden işaretlerin kaldığı iki kutbun (güney ve kuzey) ekvator bölgesine nasıl benzediğine şaşırasın diye yazdım.

Orada bir deniz nasıl oluşmuştu, sonra nasıl yok oldu? Sonra dindar olan büyük milletlerin bu kıssayı hiç dillerinden düşürmediklerini bilesin diye anlattım.

KUR'ÂN-I KERİM'DE TUFAN KISSASI

Kur'ân'a gelince: Kur'ân bize bu kıssayı: üzerinde düşünelim, sabredenlerin kurtulacağını bilelim diye anlatmıştır. Bunu en güzel biçimde anlattık. Allah'ın sana verdiği nimetlere sevin.

Şu da bilinmeli ki: Allah (cc) bu kıssayı bizim yukardan beri anlattığımız meseleleri açıklamak için indirmedir. Allah'ın bu kıssayı anlatması, içinde ıslah edicilerin ve kalpleri ıslah üzere yaratılmış olanların mücadelelerinin sonunda kurtulacakları hususunda kesin, güzel bir örnek olduğu içindir.

Gerçekten, Kur'ân'daki bu kıssa, insanların iyiliği için çalışanlara (ıslahçılara) yakînî bir iman veriyor ve sabırdan sonra kesinlikle kurtulacaklarının bilgisini (müjdesini) veriyor. Bunu tastamam açıklamış olduk.

KAYNAKÇA

Dayan, Ergün, "Yer ve Yer'e Ait Temel Bilgiler" *Genel Fizikî Coğrafya* (Ed. Cemalettin Şahin), Gündüz Yay. Ankara 2010.

Fındîki, Seyid Feyzullah, *Levâmi'ul-Cevâhir bi İsnâ Aşere Fennen Yücâhir*, ys., 1992/1417.

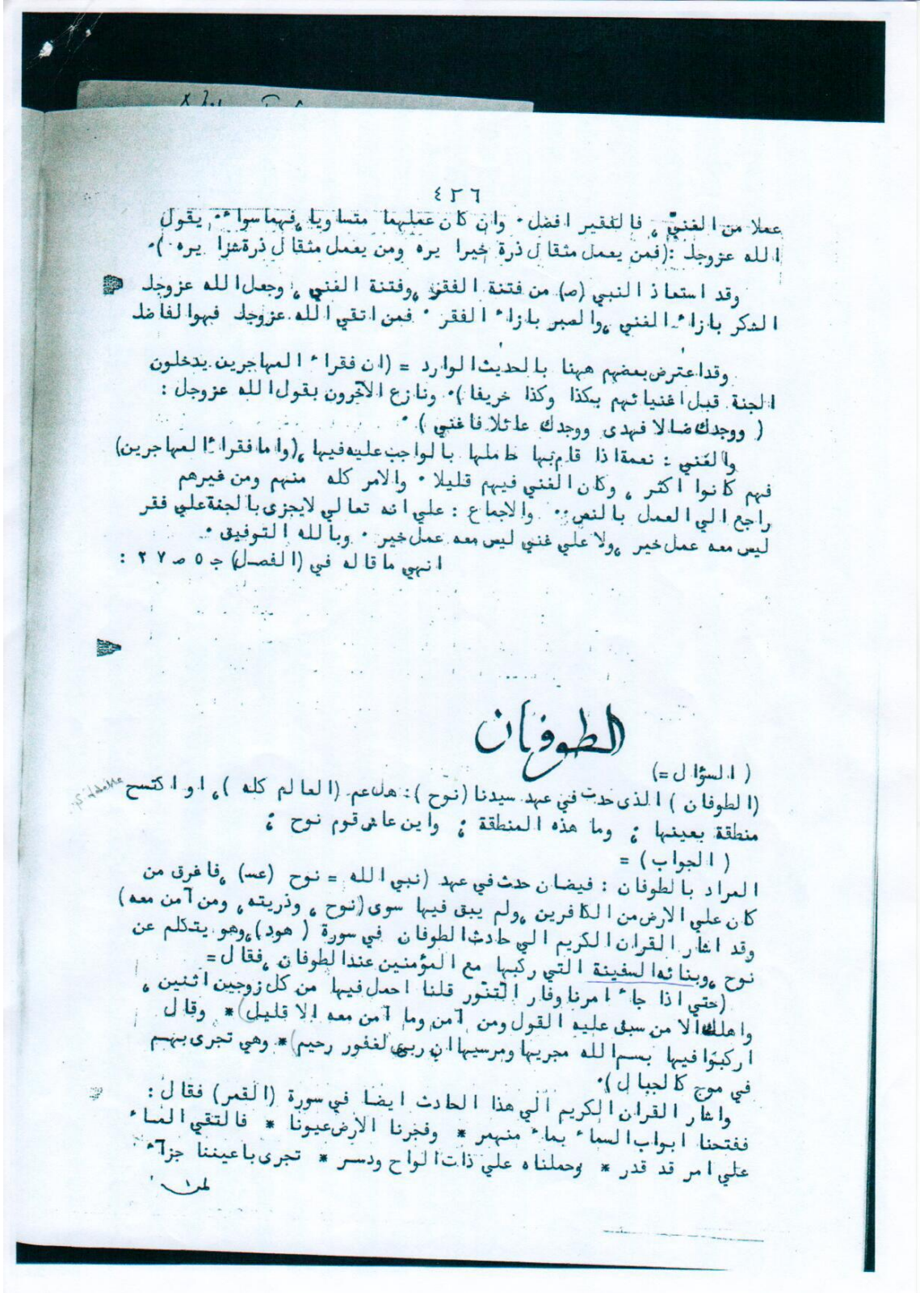
Ketin, İhsan, *Genel Jeoloji Yer Bilimlerine Giriş*, İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası, İstanbul 1977.

P. T. Raju, *Asya Dinleri*, (Çev: Abdullah Davutoğlu), İnkılap Yay., İstanbul 2002.

Wendy, Doniger O'Flaherty, *Hindu Mitolojisi*, (Çev: Kudret Emiroğlu), İmge Yay., İstanbul 1996.

Yeğîn, Abdullah, *Yeni Lügat*, Yeni Asya Yay., İstanbul 1975.

Seyid Feyzullah Fındîki, *Levâmi'ul-Cevâhir bi İsnâ Aşere Fennen Yücâhir*, ys., 1992/1417 isimli eserin II. Cildi 426-431. varaklar arasındaki الطوفان/TUFAN makalesinin ORİJİNAL METNİ:

٤٢٧

لعمري كان كفر * ولقد تركناها آية فهل من مذكر):

وقد قيل: ان الطوفان وقع في بلاد (الكلدانيين) وانه كان في اقليم (العراق) وانتهى الي حدود كردستان)، وجاء * : ان جبل (الجودي) الذي ذكر في القران الكريم = ان سفينة نوح استوت عليه - يوجد في (الكردستان) في ديار بكر من بلاد (الجزيرة) وبينه وبين (جزيرة ابن عمر نحو ثلاثين كيلومترا - تقريبا - بالجنوب الشرقي الشمالي منها * ويتصل بجبال (ارمينية) * وهذا البعض : يرى ان الطوفان كان خاصا *

ولكن جاء * في (الموسو عا العربية الميسرة) = ان الطوفان : فيضان عم الارض جميعا ، واهلك الحرث والنسل ، ولم ينج منه الا (نوح واهله ، وما حملوا معه من حيوان وطاقم في (مركب خاص) * . وقد جاء * عبا باعلي فساد استشرى في المعمورة *

وجمهورا للعلماء * : علي ان (الطوفان) كان في الظاهر عاما مهلكا لكل الكافرين وحفظ الله تعالى (نوحا ومن آمن معه)

وقال بعض المفسرين : ان ظواهر الآيات : تدل بمهونة القرائن علي انه لم يكن في الارض كلها في زمن نوح الا قومه ، وانهم هلكوا كلهم بالطوفان ، ولم يبق بعده في الارض غير ذريته *

وهذا : يقتضي ان يكون الطوفان في البقعة التي كانوا فيها = من الارض = سهلها وجبالها ، لاني الارض كلها * الا اذا كانت اليابسة منها في ذلك الزمن صغيرة ، لقرب عهدها بالتركيب ، وبوجود البشر عليها ، لان (العلماء الجيولوجية) يقولون : ان الارض كانت - عند انفصالها من الشمس - كرة نارية ملتهبة ، ثم صارت كرة مائية ، ثم ظهرت فيها اليابسة بالتدريج *

وقد يرجح عموم الطوفان : قول الله عزوجل : (قال نوح رب لا تذر علي الارض من الكافرين ديارا) * . وقوله علي لسان نوح : = (لا عاصم ليوم من امر الله الا من رحم ربي) * . وقوله تعالى : = (وجعلنا ذريته هم الباقين) *

ولقد استفتي الامام = محمد عبده ، في (عموم الطوفان) : فاجاب بفتوى ، كان منها قوله = ان المسئلة : كانت موضع نزاع بين اهل الاديان ، والعلماء بطبقات الارض ، فاهل الدين يقولون : ان الطوفان : كان عاما * . ووافقهم علي ذلك كثير من اهل النظر * واستشهدوا بوجود (بعض الاصناف والاسماك المتحجرة في اعالي الجبال) ، لان هذه الشيا * لا تتكون الا في البحار * فظهرها في رؤوس الجبال : دليل علي ان الماء ضعد اليها مرة من المرات *

٤٣٨

ولا يكون ذلك الا اذا كان الطوفان قد عم الارض .

ويزعم غالب اهل النظر من المتأخرين : ان الطوفان لم يكن عاما .
ولا يجوز لشخص مسلم ان يذكر (عموم الطوفان) لمجرد احتمال التأويل في الآيات
والاحاديث التي صح سندها ، وينصرف عنها الي التأويل الا بدليل عقلي يقطع
بان الظاهر غير مراد . والوصول الي ذلك - في هذه المسئلة - يحتاج الي
بحث طويل ، وعناء شديد ، وعلم غزير في طبقات الارض ، وما تحتويه ، وذلك :
يتوقف علي علوم شتى = عقلية ونقلية . ومن قال برأيه دون علم يقيني ، فهو
مجازف لا يسمع له قول .

وقد علق السيد محمد رشيد رضا ، علي فتوى الاستاذ الامام السابق ، بقوله :
= ان خلاصة هذه الفتوى : ان ظواهر القران والاحاديث : ان الطوفان : كان
عاما شاملا لقوم (نوح) الذين لم يكن في الارض غيرهم . فيجب اعتقاد ذلك ،
ولكنه لا يقتضي ان يكون عاما للارض كلها ، اذ ليس هناك ما يدل علي انهم كانوا
يملؤون الارض كلها .

ووجود الاصناف ، والحيوانات المتحجرة في قسم الجبال : لا يدل علي انها
من آثار الطوفان العام الشامل لجميع الارض . بل الاقرب : انه كان من اثر
تكون الجبال ، وغيرها اليابسة في السماء ، لان صعود الماء الي الجبال
اياما معدودة : لا يكفي لحدوث ما ذكر فيها .

ثم اضاف السيد رشيد رضا : ان مثل هذه المسائل : ليست من مقاصد قرآن
ولذلك لم يبينها بنص قطعي . فنكتفي بما يدل عليه ظاهرا النصوص . ولانخذ
ذلك عقيدة دينية قطعية .

وينبغي = مع هذا = ان نلاحظ : ان قصة الطوفان قد اضيفت اليها اشياء
كثيرة من الاساطير ، واغلبها من الاسرائيليات التي دسها اليهود خلال
العصور علي كتب التفسير ، والسيره . ويلزم الاحتياط منها . والله الهادي
الي سبيل الرشاد .
قاله في (يسئلونك في الدين والحكمة) ج ١ :

xxxxxxxxxxxx

أقسام الطوفان وكيفية أقسامه :

(الطوفان) : فسان = طوفان عام ، و طوفان خاص =

(اعلم) : ان الارض مكونة من (ستة وعشرين طبقة عامة متميزة) . وهذه الطبقات :
تكونت في (ستة عصور) . كما قاله (جوهرى طنطاوى) في تفسيره . وكل عصر منها

يبلغ

٤٢٦

يبلغ مئات الملايين بل آلاف الملايين من الستين . وهي = (العصر الاصلى ،
العصر الانتقالي ، العصر الثانوي ، العصر الثالثي ، العصر الطوفاني ،
العصر اللاحق للطوفان او العصر الحالي)
وفي كل عصر من هذه العصور الستة تكونت طبقات في الارض . وهي مختلفة .
وانما الذي يهمننا = العصر الطوفاني ...

فقد قال علماء العصر الحاضر : ان تخيرا عظيما فاجتيا طرا علي وضع محور
الارض ، وقطبيها ، فاندفعت علي اثره المياه علي سطحها اندفاعا عاما ،
وانقرض في هذا الطوفان كثير من الحيوانات ، ولجأ بعضها - تخلصا من الفرق -
شقوق و مغاور في اعالي الجبال ، فهلكت جوعا هناك ، او بافترا من بعضها
بعضا ، او خنقا في وسط المياه المندفعة عليها .

وقد كشف العلماء كثيرا من تلك المغاور الطوية عظاما عديدة من الوحوش
الكواسر التي عاشت قبل حوال تلك الفاجعة .

وهذا الرأي : هو الذي يهمننا ويفهمنا : انه كيف نضمت الحرارة فجأة في
الاقطار القطبية ؛ انها نكية عامة مربعة ، قلبت وجه الارض ، وبها انقرضت
انواع من الحيوان علي بكرة ابيها ، وتحولت المياه فجأة من مجاريها ، و
اندفعت بعزم علي اليابسة ، فضمت اعالي الصخور ، واقتلعت الغابات ، و
جردت الجبال من حللها السندسية ، وتركت رؤاسب جديدة يقال لها في علم
(الجيولوجيا) : (الطبقات الطوفانية) . وفي هذا العصر بدأ القطبان يكتسبان
بالجليد ...

وهذا : يدل علي تناقض جسيم في حرارة الارض ، والتناقض المذكور : حصل
فجأة لا بالتدريج ؛ فان علماء (الجيولوجيا) استدلوا علي ذلك من آثار
قليلة ، بل اجسام صحيحة من (المأموت) كشفوها في وسط الجليد الشمالي
وحكموا بحصول برد شديد فاجئي بافتها ، وقتلتها قبل ان تتمكن من المهاجرة
اقطارا او قرا اعتدالا ، واقرب الي مزاجها .

ولما استتبت السكينة علي وجه الارض ، بدأ (العصر الطالي) وهو السادس
وفيه ثبتت اليابسة ، وازداد الهواء نقاء ، وارسلت الشمس اشعتها المنعشة
فطابت النباتات ، وانش الحيوان ، وظهر بعدها (الانسان) .

ولا يعلم احد الآن : هل كان الانسان قبل العصر الطالي ؛ (اي هل كان قبل
الطوفان المذكور) ؛ ولقد وجدوا اثارا تدل علي ذلك . هذا هو الطوفان
المسام ..

وأما الطوفان الخاص : الذي جاء به القرآن والكتب السماوية :

٤٣.

فهكذا = (اعلم): ان الطوفان المذكور في الكتب السماوية : لم يعلم عنه
 علماء (الجيولوجيا) الا ما ياتي وهو =
 انهم كشفوا انه كان هناك بحر عظيم يمتد قديما من (البحر الاسود) الي
 (الاقيانوس) الشمالي * وهذا البحر : من آثاره = (بحر الخزر، وبحر الازوف ،
 والبحيرات الكثيرة التي في بلاد روسيا ، وهي مألحة منتشرة في سهول
 القتر، ومقاوز روسيا) ***

ولما ارتفعت (جبال قوقاس) ، اندفع قسم من المياه الي (الاقيانوس) .
 الشمالي ، والقسم الآخر : انقلب الي (الاقيانوس الهندي) ، ففرقت بلاد ما
 بين (النهرين) ، وجميع البلاد التي يسكنها اسلاف (الشعب العبراني) وقد
 حفظت هذه الطائفة في تقاليد سائر الشعوب الذين يسكنون في تلك البقاع ..

(صنع السفينة في عقيدة الهنديين)

وجاء في اسفار (قيدا الهندية) في هذا المقام = (تحول براهما الي صورة
 سفينة) ، وجاء يقول الي الملك (فلايفاسواتا) : ان زوال زمان العالم :
 قد دنا ، وعن قليل تباد كل نسمة من الوجود علي وجه الارض ، فاصنع لك
 سفينة تدخلها بعد ان تاخذ معك بزورا من كل النباتات ، انتظرنني فاوافيك ،
 - وعلي راسي (قرن) تميزني به) .

فاطاع الملك الصديق امر براهما ، وعمر سفينة ، ودخلها بعد ان ربطها
 بحبل متين بقرن السفينة ، فصارت السفينة في الظلمة ، سنين عديدة في وسط
 عواصف ، واستقر اخيرا علي رؤس (همالايا) .

هذا : هو العلم الذي يعرفه الناس الان من علماء (طبقات الارض) ومن
 علماء (الديانات) .

فها انت ذا : رايت (الطوفان العام) الذي هو قبل التاريخ ، ورايت
 (الطوفان) الذي عرفه بنو اسرائيل عن اسلافهم الذين كانوا بين النهرين
 وعرفت البحر العظيم الذي خلف بحيرات في اوروبا الان ، وعرفت كلام البراهمة
 من هذا الطوفان ***

ثم اعلم : اني ما كتبت لك هذه المقالات الزافة لأفسر بها القرآن .
 كلا ... وانما اكتبها لتحيط علما بهذه المسئلة ، ولتعمق العلوم ، ولتبحث
 في عجائب متع الله ، وفي تقلبات هذه الدنيا ، وعجائبها ، وتتعجب من هذه الارض
 كيف تكونت ، وكيف كان (القطبان) اشبه بخط الاستواء ، تعيين فيهما
 الفيلة

٤٣١

الفيلة العظيمة التي لانظير لها الآن ، بل هي أشبه بالفيلة التي كانت قديماً تحمل مئآت من الناس على ظهرها ، ثم طرأ عليها البرد فجئته ، فماتت حالاً . وما بقيت الي الآن دلالة علي قدرتها العظيمة . وكيف كان هناك بحر ثم زال من الوجود ، وكيف كانت هذه القصة قد ألحج بها أكثر الأمم العظيمة المتدينة :

قصة الطوفان في القرآن العظيم =

فاما القرآن الكريم : فانه قمر علينا في هذه القصة ليرقينا بها ، و ليدلنا علي ان الصابرين فائزون ، وقد بينا هذا ايما تبين ، فافرح بما اتاك الله من فضله .
(واعلم) : ان الله عزوجل ، ما انزل هذه القصة لاجل المباحث التي ذكرناها ونحوها ، وانما انزلها لما فيها = من القدوة الصنة واليقين ، ان الذين هم مصلحون وقلوبهم مغطورة علي الاصلاح فائزون في اخر امرهم .
ولعمرك : ان هذه القصة في القرآن : تعطي المصلحين ايقانا وایمانا ، وعلما بانهم بعد الصبر فائزون . وقد وضناها تمام الايضاح . انتهى .
* * * * *

علامة خير الخاتمة

عن عمرو بن الحمق الخزاعي = انه سمع رسول الله (ص) يقول : (اذا اراد الله بعبد خيراً استعمله قبل موته) قيل : وما استعمله ؟ قال : (يفتح له عمل صالح بين يدي موته حتي يرضي عنه من حوله) . رواه احمد والبخاري والطبراني .

وعن جبير بن نفير : ان عمر حدثه : ان رسول الله (ص) قال : (اذا اراد الله بعبد خيراً استعمله قبل موته) فسئله رجل من القوم = ما استعمله ؟ قال : (يهديه الله تبارك وتعالى الي العمل الصالح قبل موته ثم يقبضه عليه) . رواه احمد .

وعن ابي عنبه = قال شريح بن النعمان - وله صحبة - قال : قال رسول الله (ص) : (اذا اراد الله بعبد خيراً غسله) قيل وما غسله ؟ قال : (يفتح له عملاً صالحاً قبل موته ثم يقبضه عليه) . رواه احمد والطبراني .